

“Məclisi-üns”

“Məclisi-üns” ədəbi məclisi 1864-cü ildə Şuşada şairlər Mirzə Rəhim Fəna və Hacı Abbas Agahın təşəbbüsü ilə dövrün görkəmli ziyalı Mirzə Əli Qazinin mədrəsəsində təşkil olunub. Məşğələlər bir müddət sonra Hacı Abbas Agahın evində keçirilib, 1872-ci ildən isə Xan qızı Natəvanın sarayında davam etdirilib. Tədqiqatçı-jurnalist Vasif Quliyev yazır ki, otuzdan çox üzvü olan məclisin rəhbəri Xurşidbanu bəyim idi. Mirzə Rəhim Fəna, Hacı Abbas Agah, Mirzə Ələsgər Növrəs, Mirzə Həsən Yüzbaşov, İsgəndər bəy Rüstəmbəyov, Mirzə Sadiq Piran, Baxış bəy Səbur, İsmayıl bəy Daruğə, Məşədi Nəsir Lövhi və başqaları məclisin daimi və nüfuzlu iştirakçıları idilər. Qarabağın görkəmli xanəndə və sazəndələri də məclisin yığıncaqlarında fəal iştirak edirdilər. 1897-ci ildə Xurşidbanu Natəvan vəfat edəne qədər “Məclisi-üns” öz fəaliyyətini davam etdirib.

“Məclisi-fəramuşan”

Bu ədəbi məclis 1872-ci ildə Şuşada Mir Möhsüm Nəvvabın təşəbbüsü ilə onun mənzilində təşkil olunub. Məclisin rəhbəri Mir Möhsüm Nəvvab, üzvləri isə “Məclisi-üns”ün “fəramuş etdiyi”, yəni unudduğu şairlər olublar. Qırxa yaxın üzvü olub. Həsənəli xan Qaradağı, Fatma xanım Kəminə, Abdulla bəy Asi, Məşədi Əyyub Bakı, Mirzə Məhəmməd Katib, Bəhram bəy Fədai, Mirzəli Aşıq və başqa şairlər məclisin fəal iştirakçıları idilər. Şairlərlə yanaşı, Qarabağın məşhur xanəndə və sazəndələri də məclisin yığıncaqlarında iştirak edirdilər. “Məclisi-fəramuşan” 1919-cu ilədək fəaliyyət göstərmişdir.

“Azərbaycan ədəbiyyat cəmiyyətinin Şuşa şöbəsi”

Tədqiqatçı-jurnalist V.Quliyev 1925-1927-ci illərdə “Azərbaycan

Ədəbi məclislər

Mir Möhsüm Nəvvab

Xurşidbanu Natəvan

Mirzə Ələsgər Növrəs

Fatma xanım Kəminə

ədəbiyyat cəmiyyətinin Şuşa şöbəsi”nin fəaliyyəti haqqında yazır ki, təşkilata istedadlı şair və jurnalist, görkəmli ictimai xadim, Şuşa Dairə İcraiyyə Komitəsinin sədri Ağahüseyn Rəsulzadə rəhbərlik edirdi. Ədəbi məclis xarakteri daşıyan bu cəmiyyət, əsasən, müəllim və tələbə-

lər başda olmaqla, Qarabağın bütün gənc ədəbi qüvvələrini-yerli şair, yazıçı və jurnalistlərini öz ətrafına toplamışdı. Əksəriyyəti bu yaradıcı təşkilatın üzvü olan bəzi yazarlar ədəbiyyata vəsiqəni həmin cəmiyyətdən almışdılar. Şöbənin nəzdində bir çox dərnekler təşkil olunmuşdu. Dərnek-

lərin xətti ilə qərarlar çıxarılır və tədbirlər həyata keçirilirdi. Cəmiyyətin bütün üzvləri şəhərin mədəni mühitində fəal rol oynayır, onların yaxın köməyi ilə Bakıdan məşhur musiqi və mədəniyyət xadimləri Şuşaya dəvət olunur, görüşlər təşkil edilir.

1925-ci ilin yayında cəmiyyətin yaradıcı üzvləri dahi Məhəmməd Füzulinin anadan olmasının 400 illiyinə həsr edilmiş tənənəli ədəbi-bədii, musiqili gecə keçirmişdilər. Tədbirə Cabbar Qaryağdıoğlu, Məşədi Cəmil Əmirov, Bülbül, Cəfər Cabbarlı və digər ədəbiyyat və incəsənət xadimləri dəvət olunmuşdular. Gecədə xanəndə və müğənnilər muğam, təsnif, xalq mahnıları oxumuş, bədii qiraət ustaları Füzuli şeirlərindən nümunələr söyləmiş, yerli poeziya həvəskarları və musiqiçilər çıxış etmişdilər. Böyük tənənə və uğurla keçən gecədən sonra hər il yay aylarında məclislərin təşkil edilməsi və Azərbaycanın müxtəlif guşələrindən incəsənət nümayəndələrinin Şuşaya dəvət olunması ənənə halını almışdı.

“Vaqif çeşməsi”

Ötən əsrin 30-80-ci illərində Şuşada bir-birinin ardınca müxtəlif adlarla ədəbi məclislər fəaliyyət göstərmişdir. Onlardan biri də “Şuşa” rayon qəzeti nəzdində idi və özündən əvvəlki ədəbi məclislərin yolunu davam etdirirdi. Bu ədəbi məclis əvvəllər “Qönçələr”, sonra isə “Vaqif çeşməsi” adlanırdı. 1982-ci ildə “Mamayı” məscidi bərpa edildikdən sonra yerli şairlərin ixtiyarına verilərək Natəvan adına Poeziya evi kimi fəaliyyət göstərmişdir. Ətrafında 30-dan artıq gənc şair və yazıçını birləşdirən birlik yeni yazmağa başlayan istedadlı yazarlar hesabına öz fəaliyyətini daha səmərəli şəkildə davam etdirirdi. 1984-cü və 1989-cu illərdə “Yazıçı” nəşriyyatında birlik üzvlərinin şeirlərindən ibarət “Vaqif çeşməsi” adlı poeziya almanaxı buraxılıb. Birlik hazırda “Şuşa” qəzetinin nəzdində fəaliyyətini davam etdirir.

“Azərbaycan”